

РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ МІЖНАРОДНИХ МІЖУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВ'ЯЗАННІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ

Крамной Станіслав Сергійович

аспірант 3 року навчання,

кафедри Європейського та міжнародного права,

*Науковий керівник: **Бережна Катерина Вікторівна***

доктор юридичних наук, професор,

зав. кафедри Європейського та міжнародного права,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

У сучасній системі міжнародних відносин міжнародні міжурядові організації відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності, підтриманні міжнародного миру та безпеки, а також у врегулюванні міжнародних конфліктів. Їх значення зростає в умовах ускладнення характеру конфліктів, які дедалі частіше поєднують у собі політичні, економічні, гуманітарні та безпекові компоненти [1, с. 12]. Саме тому дослідження правової природи, функцій і повноважень міжнародних міжурядових організацій є важливим елементом сучасної науки міжнародного права.

Міжнародні міжурядові організації визначаються як постійні інституційні утворення, засновані на основі міжнародного договору, учасниками яких є суверенні держави, що об'єднують зусилля для досягнення спільних цілей у різних сферах міжнародного співробітництва [2, с. 34]. Такі організації характеризуються наявністю власної організаційної структури, компетенції, а також правосуб'єктності, яка дозволяє їм виступати самостійними учасниками міжнародно-правових відносин.

Класифікація міжнародних міжурядових організацій здійснюється за різними критеріями, зокрема за географічним охопленням, функціональною спрямованістю та рівнем інтеграції. За географічним критерієм виділяють універсальні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй, що мають глобальний характер діяльності, та регіональні організації, зокрема Європейський Союз або Організацію з безпеки і співробітництва в Європі, діяльність яких обмежується певним регіоном [3, с. 94]. Функціональна класифікація дозволяє розрізнити організації загального та спеціалізованого характеру залежно від обсягу повноважень і напрямів діяльності.

Однією з основних функцій міжнародних міжурядових організацій є підтримання міжнародного миру та безпеки. У цьому контексті особливу роль відіграє Організація Об'єднаних Націй, на яку відповідно до Статуту покладено головну відповідальність за запобігання загрозам миру, усунення актів агресії та врегулювання міжнародних спорів мирними засобами [4, с. 155]. Механізми реалізації цієї функції включають миротворчі операції, превентивну дипломатію, застосування санкцій та політичне посередництво.

Врегулювання міжнародних конфліктів є ще однією важливою функцією міжнародних організацій. Вони виступають як нейтральні майданчики для переговорів, сприяють діалогу між сторонами конфлікту та створюють правові й політичні умови для досягнення мирних домовленостей [5, с. 36]. Значну роль у цьому процесі відіграють також регіональні організації, які володіють кращим розумінням специфіки конфліктів у відповідних регіонах.

Повноваження міжнародних міжурядових організацій у сфері розв'язання конфліктів мають різний характер і обсяг. Найширшими з них володіє Рада Безпеки ООН, яка має право санкціонувати застосування сили, запроваджувати міжнародні санкції та ухвалювати обов'язкові для виконання рішення [6, с. 165]. Водночас судові та квазісудові органи міжнародних організацій забезпечують мирне вирішення спорів шляхом правового розгляду та винесення рішень відповідно до норм міжнародного права [7, с. 46].

Отже, міжнародні міжурядові організації є важливим інструментом колективної безпеки та правового регулювання міжнародних конфліктів. Їх ефективність значною мірою залежить від чіткості правового мандата, політичної волі держав-членів та здатності адаптуватися до сучасних викликів міжнародної безпеки. Подальше вдосконалення механізмів діяльності таких організацій є необхідною умовою забезпечення стабільності міжнародного правопорядку.

Література

1. Лобас М.Г. Міжнародні організації: роль, класифікація, функції. *Агроінком*. 2009. № 1–4. С. 12–14.
2. Міжнародні організації : навч. посіб. / за ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 344 с.
3. Хар О.Ю. Класифікація міжнародних неурядових організацій: ключові функціональні особливості. *Регіональні студії*. 2019. № 18. С. 94–99.

4. Васильєв Г.Ю. Підтримка міжнародної безпеки – глобальна проблема людства. *Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2014. № 2. С. 155–166.

5. Хвіст В. Функції та форми участі міжнародних організацій у врегулюванні міжнародних конфліктів. *Acta de Historia & Politica Saeculum XXI*. 2022. С. 36–45.

6. Окладна М.Г., Перевалова Л.В., Самусєва К.В. Превентивна дипломатія ООН як інструмент попередження конфліктів. *Право та інновації*. 2021. № 4(36). С. 165–170.

7. Степаненко К.В. Поняття, ознаки та види міжнародних судових установ. *Альманах міжнародного права*. 2020. Вип. 23. С. 46–54.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-607-5-19>

ІДЕЇ ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ 1949 РОКУ

Лисик Володимир Михайлович

кандидат юридичних наук, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

Прийняття 12 серпня 1949 року Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни (IV Женевська конвенція) ознаменувало фундаментальну трансформацію міжнародного гуманітарного права (МГП), значення якої виходить далеко за межі простої кодифікації. До середини ХХ ст. право збройних конфліктів (право війни) розвивалося переважно як міждержавне регуляторне право – система норм, покликана впорядкувати ведення воєнних дій між суверенними державами, встановити баланс між воєнною необхідністю та гуманністю, визначити дозволені засоби і методи ведення війни. Попередні Женевські конвенції, починаючи з Конвенції 1864 року, стосувалися захисту поранених та хворих, згодом – військовополонених, тобто тих осіб, які безпосередньо належали до збройних сил воюючих сторін. Цивільне населення як окрема категорія захищених осіб залишалося поза межами конвенційного регулювання. Як зазначав Г. Лаутерпахт у своєму аналізі: якщо перші три Конвенції лише переглядали та розширювали договори, що вже існували, то четверта Конвенція охоплювала цілком нову сферу, не охоплену Гаазькими конвенціями [3, р. 369].